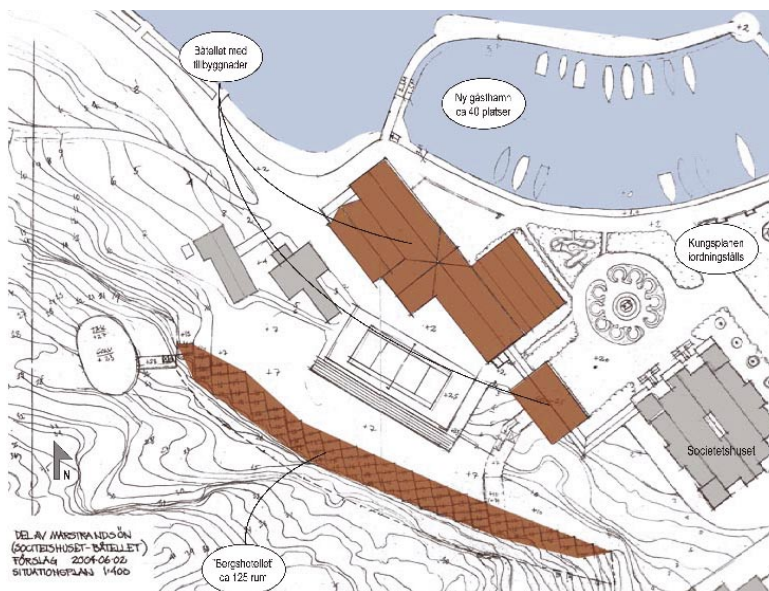

FOTO VICTORIA ASK

Längst till vänster: "Turisten" på Marstrand – välkänt badortshotell från slutet av 1800-talet, beläget söder om färjeläget.

Det nya hotellet planeras i stadens nordligaste del, alldeles intill Societetshuset, med utsikt över Marstrandsfjorden och den norra inseglingsleden. Det kommer att förändra stadsbilden dramatiskt.

Rivningshot mot "Turisten" på Marstrand

Nära hundra personer kom till Villa Maritime på Marstrand i mitten av november för en debatt om Marstrand som kulturhistoriskt riksintresse. Debatten arrangerades av Stiftelsen Byggnadsvårdsmagasinet i samarbete med Svenska byggnadsvårdsföreningen, Bohusläns museum och Byggnadsvård Nääs.

Kärnfrågan rörde rivning eller restaurering av det för många generationer marstrandsbor välkända byggnadskomplexet "Turisten", för den yngre generationens seglare och andra besökare mer känt som "Oscars" efter det diskotek, som funnits i ett av husen sedan 1960-talet.

Rivningsansökan

Det före detta Turisthotellet uppfördes 1897 med Oscar II som en av initiativtagarna. På gården ligger ett 1700-talshus sedan tidigare. Idag ligger en rivningsansökan på kommunens bord, men meningarna om byggnadernas öde är delade.

De flesta av mötesdeltagarna vill ha kvar bygg-

naderna, men samtidigt tror många att det inte finns någon rimlig ekonomisk möjlighet att bevara dem. Bristande underhåll har nämligen lett till att husen är angripna av både hussvamp och skadedjur. Frågan ställs här på sin spets: kommer den kulturhistoriska miljön på Marstrand att successivt raderas bort för framtiden?

Bevarandedebatt

Under rubriken "Rädda Marstrand – debatt om bevarandet av ett kulturhistoriskt riksintresse" framfördes synpunkter av företrädare för kulturmiljövård, kommun och byggindustri:

- Kulturarvet – ett gemensamt ansvar. Tomas Brandt, byggnadsantikvarie, Bohusläns Museum
- Oscars framtid. Jerker Olsson, representant för Byggnadsfirman Ernst Rosén AB
- Hantering av ansökan om rivningslov av Oscars. Jan Östnäs, bygglovsarkitekt, Kungälv Kommun
- Visst har Oscars en framtid. Vi har räddat bygg-

nader i sämre skick! Ulrika Paganini, byggnadsantikvarie, Byggkonsult Sölve Johansson AB. Moderator var Björn Ohlén från Byggnadsvård Nääs.

Argument för och emot

Presentationerna följdes av en engagerad debatt där starka argument fanns både för och emot ett bevarande av kvarteret. De flesta av åhörarna ville trots allt bevara det, om det bara gick att rädda de dåligt underhållna byggnaderna. En majoritet av åhörarna ville få en presentation av förslagen till ersättning av den nuvarande bebyggelsen innan ett rivningslov fattas hos Miljö- och byggnadsnämnden i Kungälv kommun.

Eftersom det inte fanns några färdiga ritningsförslag för nybyggnad av "Turisten", beslutades om ett uppföljningsmöte lördagen 21 januari kl 15. Varken Kungälv kommun eller fastighetsägaren har haft för avsikt att utlysa en arkitektävling om ny bebyggelse trots den framträdande platsen i Marstrands stadsbild mot kajen.

Förslag på nytt hotellkomplex

Däremot finns ett förslag till en hotell-, konferens- och spaanläggning på Marstrandens nordöstra sida, väster om "Turisten" och angränsande till Societetshuset och Kungsplanen. Detta så kallade Bergshotell beräknas ha ca 100 rum på totalt omkring 4 000 m².

Stiftelsen Byggnadsvårdsmagasinet anser att uppförande av Bergshotellet och rivning av det gamla Turisthotellet är två mycket stora ingrepp i kulturmiljön och riksintresseområdet. Bevarandeproblematiken blir kanske extra het i en miljö som just Marstrand, där man nästan tar för givet att ingen vill riva några hus längre – men med dagens låga räntor, extrema huspriser och höga exploateringsstryck tycks läget vara anorlunda. Det behövs en allmän debatt om våra kulturhistoriska riksintressen, och vad de betyder för oss och kommande generationer.

Lagligt skydd hjälper ej

Egentligen har komplexet "Turisthotellet" ett lagligt skydd med både riksintresseområde och bevarandeplan med Q-märkning, men det hjälper inte. Det handlar också om Miljö- och byggnadsnämndens goda vilja. Om intresse finns så har nämnden möjlighet att hävda bevarandestycket inför ett avslag av rivningsansökan. I annat fall står tyvärr kulturmiljövården helt kraftlös om bevarandebeslut saknas från kommun och fastighetsägares sida.

Vad kommer alltså att hända med den välbevarade och autentiska bebyggelsemiljön på Marstrand? Borde inte våra barn och barnbarn ges samma chans, som vi haft, att uppleva något av den bad- och rekrekationskultur som växte fram för över 100 år sedan på Marstrand? För det finns i dag gott om exklusiva bostäder som är kustnära – men välbevarade stadsmiljöer och badortshotell från 1800-talets slut finns det däremot färre av!

*Victoria Ask och Torbjörn Lindstedt
Bebyggelseantikvarier
Stiftelsen Byggnadsvårdsmagasinet
www.byggnadsvardsmagasinet.se*

Nytt nätverk på Qvarnarp

Nya Byggnadsvård Qvarnarp har nu kommit igång. Ett nätverk och en gemensam ekonomisk förening har bildats av åtta byggnadsvårdsföretag i Jönköpings län. Målet är att få med minst tio företag till under 2006.

Det tidigare kommunala projektet Byggnadsvård Qvarnarp i Eksjö drevs bl a med EU-medel och lades ner 2004. Men verksamheten, i form av utbildningar, rådgivning till allmänheten, föreläsningsserier med mera hade hunnit få ett gott rykte bland byggnadsvårdsintresserade runt om i landet. Flera krafter verkade för en nystart.

En grupp intressenter med stöd av Coompanion/Kooperativ Utveckling har sedan en tid arbetat för att få till stånd en byggnadsvårdverksamhet på Qvarnarp igen, men denna gång handlar det alltså om nätverksföretagande. I slutet av oktober skedde starten.

Bättre förutsättningar idag

– Jag är övertygad om att förutsättningarna är bättre idag, säger Per Zackrisson, ordförande i den nybildade föreningen, dessutom länsombud i Svenska byggnadsvårdsföreningen. Den nya verksamheten bygger inte på bidrag, utan på redan etablerat företagande. Och som företagare kan vi i den här formen till exempel gemensamt arbeta med nyrekrytering, utbildning och med att söka nya samarbetspartners.

– Det känns alldeles utmärkt att det blir mer liv på Qvarnarp igen, säger Lennart Svensson, en av de åtta som nu bildar föreningen. Han driver Qvarnarps Byggnadsvårdsbutik HB, som funnits på området i mer än 11 år. Den har i alla år drivits privat av Lennart och därmed inte drabbats av nedläggningen av det kommunala projektet. I butiken finns nytt och begagnat, böcker, färg, beslag, kakelugnar, dörrar, fönster med mera och försäljningen sker också via Internet.

FOTO: ARIKA KARPINEN

Kurser i bl a fönsterhantverk planeras nu på Qvarnarp.

Gemensam policy

Medlemmarna i det nya nätverket Byggnadsvård Qvarnarp ek. förening består av företag som är verksamma med byggnadsvård och restaurering inom Jönköpings län. Medlemsföretagen har en gemensam policy, som bland annat handlar om att arbeta med kulturhistorisk hänsyn utifrån respektive byggnads förutsättningar. För att bli medlem krävs att företaget har dokumenterat goda kunskaper inom sitt respektive område.

Kursverksamhet

Föreningens verksamhet kommer nu i början främst att handla om utbildning:

– Där har vi hämtat idéer från Byggnadsvård Näs och kommer att samverka med ett studieförbund. Vi vänder oss både till yrkesverksamma och till privatpersoner med korta kurser i ämnen som t ex timmerlagning, fönsterhantverk, smide, och murning, berättar Per Zackrisson.

Ett annat mål för nätverket är att det ska kunna fungera som "plantskola" för blivande egenföretagare inom området, med till exempel faddrar och någon form av lärlingssystem.

Följande företag ingår i nätverket redan från starten: Bilkers Måleri i Eksjö, ByggFriman HB i Hjaltevad, Hägg Snickeri HB i Bredaryd, Larssons Mureri AB i Aneby, Svante Snickare i Ormaryd, Svensk Byggtradition i Aneby, Stensjöns Smedja i Stensjön och Qvarnarps Byggnadsvårdsbutik.

Byggnadsvård Qvarnarp ek. för. kan nås via Byggnadsvård Qvarnarp, Qvarnarps gård, 575 95 Eksjö eller bvq@byggtradition.se.

Eva Kvarnström